

https://shron1.chtyvo.org.ua/Zaika_Viktor/Simeinyi_arkhiv_iak_dzherelo_z_istorii_Hlukhova_pershoi_chverti_KhKh_st.pdf? (дата звернення 26.02.2024).

5. Колієнко А.А. Історичне краєзнавство: поняття, функції, наукове підґрунтя. *Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том XV: Наукові пошуки в контексті викликів і конфліктів.* 2023. Т. 15. С. 26–27.

КЕРІВНИКИ ЖИТОМИРА У РОКИ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

(на прикладі життєпису ректора Юхима Ковміра)

Гринчук Роман

Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка
аспірант спеціальності 032 Історія та археологія

Науковий керівник: Гриценко Андрій Петрович

доктор педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри історії, правознавства
та методики навчання ГНПУ ім. О. Довженка

Вигнання фашистської окупаційної влади на початку 1944 року з Житомирщини відразу дозволила переорієнтувати розвиток економіки регіону на мирні рейки, перш за все, через потребу відновлення економічного потенціалу. У вересні 1944 року відчинилися двері педагогічного інституту ім. Ів. Франка, а в травні 1945 року облвиконком прийняв постанову про відновлення навчання на всіх факультетах сільськогосподарського інституту. 1944 року відкрилась обласна бібліотека, в якій збереглися 70 тис. книг. Відновили свою роботу клуби і краєзнавчий музей. На кінець 1944 року в місті налічувалося 11 тис. радіоточок. У січні 1944 року прийняли глядачів кінотеатри ім. ВЛКСМ та ім. Ів. Франка. Тоді ж розпочав свій сезон музично-драматичний театр [2, с. 99].

У січні 1944 р. Українським штабом партизанського руху в розпорядження Міністерства освіти УРСР був направлений 35-річний Юхим Ковмір. Він обійняв посаду уповноваженого по відбудові закладів вищої освіти Житомирської області, а згодом - заступника директора Житомирського педінституту [9, с. 119; 10, с. 126].

Ковмір Юхим Омелянович народився 15 жовтня 1908 року в с. Дуліцькому Сквирського повіту Київської губернії (нині - у Сквирській міській громаді Білоцерківського району Київської області) в селянській родині. Після закінчення механічної професійної школи упродовж року (1926 - 1927 рр.) працював слюсарем на цукровому заводі у сусідньому селі Шамраївка (нині - Сквирська міська громада Білоцерківського району, Київська область). Упродовж 1927 - 1931 років навчався в Київському інституті народної освіти (нині - Український державний університет ім. М. П. Драгоманова в м. Києві) [9, с. 119; 10, с. 126]. З 1931 по 1933 рік викладав історію СРСР в Уманському інституті соціального виховання, одночасно був директором робітфаку при інституті. З 1933 по 1935 рр. був заступником директора, а з лютого 1935 - виконував обов'язки директора Уманського педагогічного інституту. У зв'язку з тим, що історичний факультет в Уманському педінституті було

закрито, Юхим Омелянович у жовтні 1935 р. був переведений на роботу до Ворошиловградського педагогічного інституту [15, с. 5].

За іншими даними, з 1931 по 1935 рік працював у Глухівському педагогічному інституті на посадах викладача та заступника директора по науково-навчальній роботі. Після закриття історичного факультету в Глухові був переведений до Ворошиловградського педінституту на посаду декана та викладача історичного факультету. До 1938 року він викладав історію СРСР і історію України і був заступником декана історичного факультету цього інституту [9, с. 119; 10, с. 126].

Напередодні другої світової війни, у лютому 1938 року Юхим Ковмір був переведений на роботу до Житомирського педагогічного інституту, де він викладав історію СРСР та історію України і був деканом вечірнього факультету. З жовтня 1939 року по червень 1941 року Юхим Омелянович - заступник директора з навчально-наукової роботи і завідувач кафедри історії СРСР Житомирського педагогічного інституту [15, с. 4-5; 9, с. 119; 10, с. 126].

У червня 1941 року був мобілізований та перебував у лавах Червоної армії. З листопада 1941 року брав участь в організації підпільної роботи на Київщині, за що удостоєний багатьох урядових нагород. Зокрема – ордена Червоного Прапора (1944 р.). Перебував на різних посадах: уповноважений оргбюро ЦК КПУ по Київській області, комісар бойових підпільних груп, а з 1943 року - комісар з'єднаних партизанських загонів 5-го батальйону Київського партизанського з'єднання імені Хрущова [9, с. 119; 10, с. 126].

Проявивши себе на відбудові закладів вищої освіти Житомирщини, у 1946 році був призначений ректором Житомирський державного педагогічного інституту, одночасно керував кафедрою історії СРСР та УРСР. Як керівник підприємства обласного рівня з 1946 по 1956 роки обирався членом пленуму міському КП України. 1950 року в місті Житомирі діяло 32 школи, де навчалось близько 14 тис. учнів, тобто більше, ніж до війни. У цих школах працювало 579 досвідчених учителів. У трьох технікумах і чотирьох училищах, що відновили свою роботу у післявоєнний період, навчалось 2 тис. юнаків і дівчат. 1949 року педагогічне училище реорганізовано на трирічний учительський Інститут іноземних мов. 1952 року на його базі створено педагогічний інститут. 1955 року цей заклад освіти на правах факультету приєднано до педагогічного інституту ім. Івана Франка. 1950 року в трьох закладах вищої освіти - педагогічному, сільськогосподарському та іноземних мов - навчалось 2 тис. студентів. З серпня 1946 р. по серпень 1957 р. - був директором Житомирського педагогічного інституту. На цій посаді Ю. Ковмір проявив себе як вмільий, енергійний організатор і керівник. Головними стали турботи, пов'язані не лише з відбудовою зруйнованих фашистами корпусів інституту, а й налагодженням освітнього процесу, підбором кадрів для закладу вищої освіти. За плідну, сумлінну працю у вищій школі в 1948 р. його було нагороджено орденом «Трудового Червоного прапора», а також значком «Відмінник народної освіти». Працюючи на посаді керівника він закінчив аспірантуру при кафедрі історії України [1; 8; 9, с. 119; 10, с. 126].

За вказівкою заступника міністра освіти УРСР О. М. Руська Юхим Ковмір був переведений до Глухівського державного педагогічного інституту. Ректором Житомирський державного педагогічного інституту було призначено Івана Осяка. У Глухівському виші з 1957 року займав посаду заступника директора (проректора) по навчально-науковій роботі, а з 1961 року - старшого викладача історії КПРС [1; 8; 9, с.

119; 10, с. 126]. Історія Глухівського національного університету значно досліджена [3; 4; 5; 6; 7; 11; 12; 13; 14], однак, вченими не достатня увага зосереджена аналізові діяльності окремих викладачів закладу вищої освіти.

У цей час Юхим Ковмір у Глухові працював над монографією «Російсько-українські революційні зв'язки (30 - 60 рр. ХІХ ст.)». Був співавтором навчального посібника з історії УРСР для старших класів середньої школи. 1966 році обраний деканом факультету підготовки вчителів 1 - 4 класів. 6 вересня 1967 року був звільнений з посади у зв'язку із переходом на інше місце роботи у Київській області [9, с. 119-120; 10, с. 126-127].

ЛІТЕРАТУРА

1. Архів Житомирського державного педагогічного університету.
2. Гринчук Р. Історія економіки Житомира у роки післявоєнного відновлення за матеріалами «Історії міст та сіл української РСР: Житомирська область». *Актуальні питання дослідження історичної науки й викладання предметів громадянської та історичної освітньої галузі в умовах реформування: збірник наукових праць*. Глухів: Глухівський національний педагогічний університет ім. О. Довженка, 2023. Вип. 2. С. 99 – 102. URL : <https://cutt.ly/iw7XZzys> (дата звернення: 27.03.2024).
3. Гриценко А.П., Ащанулова Т.А. Порівняльна характеристика соціального статусу та рівня життя викладачів Глухівської чоловічої гімназії та Глухівського учительського інституту в 1870-х – 1900-х роках. *Сумський історико-архівний журнал*. 2022. № XXXIX. С. 26-32. DOI: doi.org/10.21272/shaj.2022.i39.p.25 (дата звернення: 27.03.2024).
4. Гриценко А. П., Колієнко А. А. Глухівський учительський інститут: філософські засади заснування та функціонування. *Культурологічний альманах 2023 № 2*. С. 157–162. URL : <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2023.2.21> (дата звернення: 27.03.2024).
5. Гриценко А. П., Колієнко А. А. Особливості викладання історії та релігійного виховання в Глухівському учительському інституті (1874–1917 рр.). *Культурологічний альманах*. 2023. Вип. 3. С. 119-125. URL : <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2023.3.16> (дата звернення: 22.03.2023).
6. Гриценко А. П. Розвиток Глухівського педагогічного інституту у 1990-х роках. *Сіверщина в історії України: збірник наукових праць / Національний заповідник «Глухів», Інститут історії України НАН України, Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка*. Ніжин, 2022. Вип. 15. С. 140 – 147.
7. Гриценко А.П., Курок О.І. До питання періодизації історії Глухівського державного педагогічного інституту на рубежі ХХ - ХХІ століть. *Освіта і наука ХХІ століття* : матеріали звітної наук.-практ. конф. викладачів. (м. Глухів, 4 травня 2022 р.). 2022. С. 48-49.
8. Державний архів Житомирської області (ДАЖО). ф. П-211, оп. 1, спр. 84.
9. Крижанівський В. М. Матеріали до біографічного словника «Науково-педагогічні працівники Глухівського національного педагогічного університету ім. О. Довженка, 1952 – 1991 рр.» (літера «К»). *Історичні студії суспільного прогресу*. 2015. Вип. 3. С. 113-125. URL: <https://cutt.ly/Mw7XZRAQ> (дата звернення: 22.03.2023).
10. Крижанівський В. М. Матеріали до біографічного словника «Науково-педагогічні працівники Глухівського національного педагогічного університету ім. О. Довженка, 1924 – 1941 рр.» *Історичні студії суспільного прогресу*. 2018. Вип. 6. С. 112-147. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/532326.pdf> (дата звернення: 22.03.2023).

11. Курок О. І., Гриценко А. П. Досвід формування професійної компетентності майбутніх учителів історії у Глухівському учительському інституті у 1874–1917 роках. *Сіверщина в історії України*. Зб. наукових праць. Вип. 13. Київ – Глухів: Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПІК, 2020. С. 233 – 237.

12. Курок О., Гриценко А., Крижанівський В., Чумаченко О. Глухівський інститут в 1917 – 1924 рр.: між дерусифікацією та українізацією. *Сіверянський літопис*. 2023. № 1. С. 37–43. DOI: <https://doi.org/10.58407/litopis.230105> (дата звернення: 27.03.2024).

13. Курок О., Гриценко А. Заснування Глухівського учительського інституту. *Актуальні питання дослідження вітчизняної історії й викладання предметів громадянської та історичної освітньої галузі в умовах НУШ: збірник наукових праць / [редкол.: Гриценко А.П., голова, Чумаченко О.А., співголова та ін.]*. Глухів: Глухівський національний педагогічний університет ім. О. Довженка, 2022. Вип. 1. С. 19-23.

14. Курок О.І., Гриценко А. П. Організація фахової підготовки майбутніх педагогів у Глухівському учительському інституті у 1870-х роках. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. 2022. Вип. 50, № 3, Ч. 1 С. 12-24. URL : <https://drive.google.com/file/d/182VCBkC9-qYdkoz1j2mGgLebtmGkpLdo/view> (дата звернення: 17.03.2024).

15. Лутай М. Є. На чолі Житомирського педагогічного. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2001. № 8. с. 3-10. <http://eprints.zu.edu.ua/722/1/ADFA78BB.pdf> (дата звернення: 26.03.2023).

ЕВОЛЮЦІЯ СТАТУСУ І ПОВНОВАЖЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ ВІД СТВОРЕННЯ ДО СУЧАСНОСТІ

Дзекелев Роман

Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка
магістрант

Науковий керівник: Чумаченко Олена Анатоліївна
кандидат історичних наук, доцент кафедри історії, правознавства
та методики навчання ГНПУ ім. О. Довженка,
директор ННІ філології та історії

У тезах висвітлюється перетворення Європейського парламенту від делегативної структури до важливого законодавчого органу Європейського Союзу. Автор вказує на вплив різних подій, таких як Римські договори, прямі вибори до Європейського парламенту та ухвалення Маастрихтського і Лісабонського договорів, на зміну ролі та функцій Парламенту.

Ключові слова: Європейський Парламент, Європейський Союз, еволюція, статус, повноваження, Римські договори, прямі вибори, Маастрихтський договір, Лісабонський договір, законодавчий процес.

Європейський Парламент (ЄП) відіграє ключову роль у системі прийняття рішень Європейського Союзу (ЄС) та є одним з його основних законодавчих органів. З часу свого створення він пройшов значний шлях еволюції, який відобразився у зміні його статусу та повноважень. Розглянемо цю еволюцію від початку до сучасних днів. Актуальність дослідження еволюції статусу та повноважень Європейського